

ADVIES

**Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering
dat het gebruik van pesticiden die glyfosaat bevatten in het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest verbiedt**

15 maart 2018

Aanvrager	Minister Fremault
Aanvraag ontvangen op	19 februari 2018
Aanvraag behandeld door	Commissie Leefmilieu
Aanvraag behandeld op	27 februari 2018
Advies uitgebracht door de Plenaire zitting op	15 maart 2018

Vooraf

Ter informatie herinnert de Raad eraan dat hij al meerdere adviezen met betrekking tot de problematiek van de pesticiden heeft uitgebracht, meer bepaald :

- het advies van 13 maart 2017 inzake het voorontwerp van het ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering ter goedkeuring van het Gewestelijk Programma voor Pesticidenreductie 2018-2022 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ([A-2017-007-ESR](#)) ;
- het advies van 15 september 2016 inzake het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die fipronil of neonicotinoïden bevatten verbiedt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ([A-2016-063-ESR](#)) ;
- het advies van 16 juni 2016 inzake het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat het gebruik van pesticiden die glyfosaat bevatten verbiedt in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest ([A-2016-039-ESR](#)) ;
- het advies van 19 mei 2016 inzake het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de organisatie van het basisexamen, de basisopleiding en de aanvullende opleiding in het kader van de fytolicensie ([A-2016-038-ESR](#)) ;
- het advies van 19 maart 2015 inzake het voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de opslag en hantering van gewasbeschermingsmiddelen alsook het beheer van hun afval door professionele gebruikers ([A-2015-016-ESR](#)) ;
- het advies van 17 januari 2013 inzake het ontwerp van gewestelijk Programma voor pesticidenreductie ([A-2013-005-ESR](#)) ;
- het advies van 22 november 2012 inzake het voorontwerp van ordonnantie betreffende een pesticidegebruik dat verenigbaar is met de duurzame ontwikkeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en tot omzetting van richtlijn 2009/128/EG ([A-2012-061-ESR](#)).

Advies

1. Algemene beschouwingen

1.1 Wetenschappelijk debat en voorzorgsbeginsel

De Raad neemt er akte van dat de Regering ervoor heeft gekozen om het voorzorgsbeginsel toe te passen door het gebruik van elk middel dat glyfosaat bevat op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verbieden.

De representatieve werkgeversorganisaties benadrukken dat het voorzorgsbeginsel al een eerste maal op het Europees vlak voor de toelating van de stof wordt toegepast en een tweede maal door de federale Regering voor wat de middelen betreft, zoals dit haar wordt toegelaten door artikel 1, 4° van de Europese Verordening 1107/2009, dat bepaalt dat : « *De bepalingen van deze verordening stoelen op het voorzorgsbeginsel teneinde te garanderen dat werkzame stoffen of middelen die op de markt worden gebracht niet schadelijk zijn voor de gezondheid van mensen en dieren of voor het milieu. In het bijzonder worden de lidstaten er niet van weerhouden het voorzorgsbeginsel toe te passen wanneer er wetenschappelijk gezien onzekerheid bestaat over de risico's voor de gezondheid van mensen en dieren of voor het milieu van de op hun grondgebied toe te laten gewasbeschermingsmiddelen* ».

Deze organisaties dringen erop aan dat de toepassing van het voorzorgsbeginsel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zich zou richten naar de richtlijnen die de Europese Commissie vermeldt in het document « Communicatie van de Commissie over het voorzorgsbeginsel », dat op 2 februari 2000 in Brussel werd opgemaakt (http://europa.eu/rapid/press-release_IP-00-96_nl.htm). **Deze organisaties** dringen er meer in het bijzonder op aan dat er een specifieke aandacht zou worden besteed aan het 6de punt van de samenvatting, die de voornoemde communicatie voorafgaat. In dat opzicht herhalen ze het belang van een evenredige, niet-discriminerende en coherente toepassing van het voorzorgsbeginsel.

Van hun kant steunen **de representatieve werknemersorganisaties en de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector** de keuze die de Regering heeft gemaakt om het voorzorgsbeginsel toe te passen door het gebruik van middelen die glyfosaat bevatten, te verbieden. **Deze organisaties** vinden dat de toepassing van het voorzorgsbeginsel volkomen gerechtvaardigd is en door de Europese Commissie is toegelaten. Bovendien zijn ze van oordeel dat in een Gewest met zo weinig landbouw, de beoogde verbodsmaatregel geen economische schade zou kunnen aanrichten.

De representatieve werknemersorganisaties en de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector nemen er akte van dat er momenteel een wetenschappelijk debat rond de giftigheid van glyfosaat wordt gevoerd. **Deze organisaties** stellen vast dat het debat betreffende de gevaarlijkheid van glyfosaat voor de menselijke gezondheid en over de toepassing van het voorzorgsbeginsel het strikt wetenschappelijke kader heeft overschreden, om het voorwerp te zijn van een intense druk van economische en politieke aard. Voor **deze organisaties** vormt deze situatie een bijkomende rechtvaardiging voor de ondersteuning van de beslissing van de gewestelijke Regering in haar toepassing van het voorzorgsbeginsel betreffende glyfosaat.

Tot slot wensen **de representatieve middenstandsorganisaties** zich niet uit te spreken over de keuze om in het onderhavig geval het voorzorgsbeginsel toe te passen. Ze beperken zich dus ertoe om akte te nemen van de keuze van de Regering om het voorzorgsbeginsel toe te passen door het gebruik van elk middel dat glyfosaat bevat op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te verbieden.

1.2 Doeltreffendheid

Omdat hij weet dat het momenteel in Europa wettelijk is toegelaten om glyfosaat op de markt te brengen en dat de federale overheid de verkoop toelaat van middelen die glyfosaat bevatten, vraagt **de Raad** zich af welke middelen het Brussels Gewest zou willen aanwenden om zich ervan te vergewissen dat dit verbod daadwerkelijk wordt nageleefd.

Anderzijds is **de Raad** ook van oordeel dat de controle op de naleving van dit verbod des te moeilijker verloopt, daar de Gewesten niet dezelfde bepalingen ten aanzien van glyfosaat toepassen. Bovendien blijft het middel vrij te koop en dus beschikbaar in de winkels, in zoverre de toelating om het op de markt te brengen een federale bevoegdheid is. Bijgevolg meent **de Raad** dat de controle op de naleving van dit verbod zeer moeilijk zal zijn en een niet te verwaarlozen begrotingsimpact zou kunnen hebben. Anderzijds zijn er afwijkingen op dit verbod mogelijk en zal de behandeling van deze afwijkingen zeker ook een kostprijs hebben. **De Raad** meent dus dat het opportuun zou zijn om deze begrotingsimpact te evalueren (zie punt 1.4 Evaluatie van de impact).

De Raad stelt vast dat dat « er momenteel een ontwerp van koninklijk besluit wordt voorbereid met het oog op een verbod op de verkoop van een reeks herbiciden voor niet-professionele gebruikers,

waaronder herbiciden die glyfosaat bevatten ». Hij herhaalt dat hij pleit voor een sterk overleg tussen de federale overheid en de Gewesten, rekening houdend met de verdeling van de bevoegdheden op het institutioneel vlak tussen de productnormen en het gebruik ervan, om zo de ondernemers op het hele Belgische grondgebied een stabiliteit en rechtszekerheid te verzekeren. Anderzijds benadrukt hij dat de invoering van verschillende wetgevingen in de drie Gewesten een segmentering van de Belgische markt impliceert, met alle complexiteit en (meer bepaald administratieve) moeilijkheden die hieruit voor alle betrokken partijen zouden voortvloeien.

Bovendien zijn **de representatieve werkgeversorganisaties** van mening dat een sterk overleg tussen de federale overheid en de Gewesten het ook zou toelaten om een coherente strategie te vrijwaren om de resistentie van invasieve soorten voor de huidige middelen te voorkomen. In dat opzicht benadrukken **deze organisaties** dat het van belang is om homogene productnormen over het hele grondgebied te hebben die de risico's beperken dat er resistenties zouden ontstaan tegen middelen die momenteel op bepaalde delen van het grondgebied worden gebruikt. **Deze organisaties** dringen aan op het feit dat de ontwikkeling van dergelijke resistenties gevolgen voor het leefmilieu en in het bijzonder voor de biodiversiteit zou kunnen hebben.

1.3 Rechtszekerheid

De representatieve werkgeversorganisaties verbazen zich erover dat dit voorontwerp van besluit werd opgemaakt alvorens de Raad van State een uitspraak heeft gedaan over de twee beroepen tot nietigverklaring die agrochemische firma's hebben ingediend. **Deze organisaties** dringen er ten stelligste op aan dat alle gerechtelijke procedures nauwgezet zouden worden nageleefd.

Anderzijds betreuren **de representatieve werkgeversorganisaties** het dat :

- geen rekening heeft gehouden met de wetenschappelijke motieven van de Uitvoeringsverordening (EU) n°2017/2324 van de Commissie van 12 december 2017 tot verlenging van de goedkeuring van de werkzame stof glyfosaat ;
- de nota aan de Regering zich baseert op bepaalde informatie die niet werd gecontroleerd.

De representatieve werkgeversorganisaties benadrukken dat deze beschouwingen de thematiek van het pesticidengebruik overschrijdt en vrezes het juridisch precedent dat deze situatie zou kunnen scheppen.

Tot slot vestigen **de representatieve werkgeversorganisaties** de aandacht op de negatieve economische impact die zou voortvloeien uit een onvoorzienbaarheid van het regelgevend stelsel, die tot een rechtsonzekerheid zou leiden en een ongunstig investeringsklimaat zou doen ontstaan.

Van hun kant steunen **de representatieve werknemersorganisaties en de representatieve werkgeversorganisaties van de social-profitsector** de onderhavige procedure voor het aannemen van een nieuw besluit ter zake, die ernaar streeft om bij een mogelijke nietigverklaring door de Raad van State elk rechtvacuüm te voorkomen. Dit om enerzijds elke verwarring in hoofde van de gebruikers te vermijden betreffende het feit of dit middel al dan niet is toegelaten, en anderzijds om een coherentie te waarborgen met de politieke besluitvorming die ter zake al werd gesteld.

1.4 Evaluatie van de impact

De Raad stelt voor om binnen enkele jaren over te gaan tot een evaluatie van de tenuitvoerlegging van dit verbod op het gebruik van middelen die glyfosaat bevatten (meer bepaald een kosten-/batenanalyse).

Deze evaluatie zou de impact moeten meten op het leefmilieu, op de begroting (meer bepaald gezien dit verbod maatregelen inzake informatie, opleiding en controle zal inhouden), alsook op de openbare gezondheid van enerzijds het verbod op het gebruik van middelen die glyfosaat bevatten en van anderzijds de alternatieven voor deze middelen (brandgevaar, ontploffingsgevaar, gevaar voor brandwonden, ...).

Zo nodig zou deze evaluatie ook het belang van het aantal afwijkingen die zouden worden toegekend, in aanmerking moeten nemen.

De Raad stelt voor om deze evaluatie op basis van wetenschappelijke, objectieve en op gepaste wijze bijgewerkte gegevens te verrichten. Desnoods zou deze evaluatie eventueel ertoe kunnen leiden om de keuzes die momenteel op het vlak van het verbod op het gebruik van middelen die glyfosaat bevatten zijn gemaakt, te heroverwegen.

Tot slot meent **de Raad** dat deze evaluatie openbaar zal moeten worden gemaakt en ter advies van de betrokken gewestelijke instanties, meer bepaald de Economische en Sociale Raad, zal moeten worden voorgelegd.

1.5 Opleiding inzake het gebruik van glyfosaat

In zoverre er afwijkingen zullen kunnen worden toegestaan en er bijgevolg (onder bepaalde voorwaarden) nog middelen die glyfosaat bevatten op het grondgebied van het Gewest zouden kunnen worden gebruikt, vindt **de Raad** het noodzakelijk dat glyfosaat door de cursussen in het kader van de fytolicensie zou worden gedekt. Een efficiënte opleiding zou het toelaten om enerzijds de risico's die met het verkeerd gebruik van deze middelen samengaan te verkleinen, en om anderzijds de hoeveelheden gebruikte middelen te verminderen.

Bovendien meent **de Raad** dat het eveneens opportuun zou zijn om de gebruikers op te leiden voor het gebruik van alternatieve methodes voor middelen die glyfosaat bevatten. Deze opleidingen zouden het hen aldus toelaten om de verschillende technieken aan te leren en om deze op een efficiënte manier te gebruiken.

*
* *